ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՈԼՍՈՅ համար, տարեկան 60 ղրշ. վեցամսեայ 30 ղրշ. Եռամսեայ 25 ղրշ. — ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ համար, տարեկան 80 ղրշ. Վեցամսեայ 40 ղրշ.— ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար,, Տարեկան 22 ֆր. Վեցամսեայ 11 ֆր,:

ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՂԸ ՄԻԱՅՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴ Է

ԶԵՌՔԷ 10 ՓԱՐԱ

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK

Galata, Kourchounlou han, N· 7

ԾԱՂԻԿ

ԾՐԱԳԻՐ

"زاغيك" ارمنيجه يومى وسياسى غزتەدر

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կալաթա, Գուրչունլու խան, թիւ 7

ՍԱՊԱԵԱՆ ՓՏՊԱՐԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն թղթակցութիւն պէտք է *հակիրճ* գրուած ըլլայ:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն գրութիւն ետ չի *տրուիր* :

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ

ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ 1ԻՆ, 10ԻՆ ԵՒ 20ԻՆ

ԺԵ ՏԱՐԻ— ԹԻՒ 229

"ԾԱՂԻԿ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ԵՐԵԿՈՅ

22 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1901 ՇԱԲԱԹ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԿԱՄՔԻՆ ՈՅԺԸ

Պատմութիւնը զոր Ծաղիկի ընթերցողները, երէկ Ազգայիններու բաժնին մէջ կարդացին, մէկն է այն պատմութիւններէն, որ իր անսեթևեւեթ արտաքին ձեւին տակ, ամէնէն գեղեցիկ դիպերգութեան մը հմայքը ունի։ Կամքի ոյժին բանաստեղծութիւնն է անիկա, որ համակ կենսականութիւն կ'արտացոլայ։

Որը մը, Ս. Ցակերայ որբանոցին մէջ 5 տարիի չափ իր նախնական կրթութիւնը ստանալէ վերջ, իր մէջ զգացած անզուսպ պէտքի մը ենթալով, կը մտնէ Գեղարուեստից վարժարանը, հոն հետեւելու համար նկարչութեան ճիւղին։ Որը պատանին իր այս որոշումը կուտայ այն տեսակ պարագաներու մէջ, որ Որբանոցէն արձակուած, զուրկ է բոլորովին ապրուստի ամենադոյզն միջոցէ մը։ Անոնպատ պարագաները կը փչրին, վէս ապառաժներու պէս անոնցուն կամքի ոյժին առջեւ, եւ պատանին կ'որոշէ, ամէն բան յանձն առնելով շարունակել Գեղարուեստից վարժարանին իր աշկերտութիւնը։ Եւ այսպէս ամբողջ երեք տարիներ, դպրոցի ժամերէն դուրս, առտուները կանուխ եւ իրիկուններն ալ ուշ ատեն, իր առաջադրած խէտէլին իբր զոհաբերութիւն մը, ապրումի տուփը ուսին, ամէն կողմ կը շրջի, կօշիկներ մաքրելով օրական 3-5 ղրուշի համեստ ապրուստ մը ճարելու համար։ Ինչ տեսակ դժուարութիւններով, տաժանքի որքան ծանր վայրկեաններով հիւսուած պատմութիւն մը կ'ըլլայ, Գեղարուեստից վարժարանը մտած օրէն մինչեւ քիչ օրեր առաջ ունեցած իր կեանքը, եւ սակայն պատանին կը մնայ միշտ վէս ու կայտառ, որովհետեւ գիտէ թէ այդ ամէնքը մեծ սիրոյ մը, Արուեստի սիրոյն համար տարուած զրկումներն են, որոնք սիրոյ առարկան աւելի չքնաղ, աւելի զգլխէլ կը դարձնեն։

Դժբաղդ հանգիպումները կամքի ոյժով հիւսուած կեանքի պատմութիւններու մէջ, մէյմէկ կարկառներ են, որոնք ենթական փորձութիւններէ անցընելով աւելի մաքուր, աւելի հմայիչ կը դարձնեն զայն։ Այսպէս քիչ օրեր առաջ, երբ մեր պատանին, նորէն ապիկումի տուփը իր ուսին, իր թափառումները կ'ընէր, կը հանդիպի իր ուսուցիչներէն մէկուն, որ բնական է, իսկոյն իրազեկութիւնը կը հաղորդէ վարժարանին անօրէնութեան, որ պատանին կը յանձնարարէ փոխել իր արհեստը, եթէ կ'ուզէ շարունակել Գեղարուեստից վարժարանի իր ուսանողութիւնը։ Վարժարանին անօրէնութեան կողմէ պատանին եղած այս յայտարարութիւնը որքան ծանր, սակայն յուսահատեցուցած չէ զայն, որ այս անգամ գրութեամբ մը ներկայացած է Պատրիարքարան, ընելով իր կեանքին, իր զրկումներուն եւ իր Ջանքերուն պատմութիւնը։

Երբ նկատողութեան առնենք մեր սրտի սերունդին կրաւորական նկարագիրը, զուրկ կորովէ, կամքի ոյժէ, ամէնէն պզտիկ դժուարութեան առջեւ կասող, որքա՛ն կը բարձրանայ արժանիքը այս որբ պատանիին, որ օր մը կրնայ ըսել թէ, ես իմ գործերուս զատ ակն եմ։

Չեմ գիտեր թէ Պատրիարքարանէն ինչ գոհացում պիտի տրուի այս պատանիին, կամ թէ արդեօք պիտի տրուի՞ որ եւ է գոհացում մը։

Ճշմարիտ նկարագրի ոյժերը պանպանելը, պարտականութիւն է ամէն զարգացած միջավայրերու։ Եւ մեր վիճակն պարտքն է, որ ձեռք երկնցնենք անոնց որոնք ոյժով նկարագիր մը ցոյց կուտան, անո՛նց պէտք ունինք մենք։

Ես պիտի առաջարկէի որ ոչ թէ հարուստ մը, այլ թաղային վարժարանի աշակերտներ, Նոր—Տարիի առթիւ իրենց մէջ հանգանակութիւն մը ընելով, արդիւնքը յանձնէին իրենց արի ընկերակցին, իբր կաղանդչէք՝ որ միջոցը տար անոր, շարունակելու այնքան տուայտանքով, այնքան զրկումներով սկսած իր գործը, գոնէ ժամանակի մը համար, մինչեւ որ կարենար վարժարանի շրջանին աւարտելուն համար անհրաժեշտ ամսական 120-150 ղրշի ապրուստ մը ապահովել։

Խմբագրութիւնս ալ պարտաւոր է ընդունելու նոյն իսկ ամէնէն համեստ նուէրները, որոնք զեղարուեստից վարժարանի այդ պատանիին յանձնուելու համար կը զրկուին մեզ։

Գիտնանք քաջալերել պզտիկները, որոնք բարոյական կենսականութիւն մը ցոյց կուտան, ներգործապէս ապրելու պահանջ մը։ ատով է որ կարող պիտի ըլլանք մեր նոր սերունդին մէջ, նկարագիր ունեցողներու թիւը շատցնել։

Մ. ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆ

ՄԵՌՆԵԼԷՆ ԵՏՔՆ ԱԼ...

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Բ.

Պայթիւններուն ձայնը վարէն չէր լսուած, որովհետեւ բաւական հեռու էին գեղէն։ Մարդ չէր եկած, որով իր անբացատրելի ու յեղակարծ սարսափին մէջն իսկ, ապագայ բժիշկի մը վայել պաղարիւնութիւնով կրցաւ լիովին դիտել, ու վայելել նոզկալի ու նոյն ատեն չքնաղ, անբաղդատելիօրէն վսեմ ու արիւնազանգ այդ տեսարանը, որուն պէս թերեւս ա՛լ բնաւ տեսնելիք չունէր։ Ատ մեռելները, հիմա հոս, բռնելու, թոթուելու, անդամալնելու, պատռելու, իրենց բնական ու բարոյական պատճառներուն մէջը մերկացնելու, քննելու, ստուգելու պէտքը կը զգար, կէսակիրկիսորէն խուզարկողի, ուսումնասիրողի ու հետեւութիւններ հանողի մեթոտիկ, յարկանոն իր վարժութիւններուն բերումովը։

Մարդը, որուն դէմքը անաղարտ կը մնար եւ զոր անմիջապէս ճանչցաւ դոզանար, Դատրգիւղի չոդենաւին մէջի Եւրոպացի պարոնին վերյուշումովը, ինկած կը մնար էն վերջի հանգրուանին վրայ, անգուշդին այն ծայրեզրին կողմը, ուրկէ անդին մահուան տագնապին պզտիկ ցնցում մը կամ ձգտում մը կրնար դահավիժել զինքը դարվար մինչեւ ծովեզր, փսոր փսոր ըլլալու հաւանականութիւնով։ Կինը պիտի չի կրնար ճանչնալ, առանց ամուսինին ներկայութեանը. ոչ բալի վիճակի մէջ էր։ Կռնակի վրայ, մացառներէ բարձի մը վրայ, կէս մէջքէն վեր քիչ մը բարձր եւ գլուխը՝ թեթեւօրէն առջեւ հակած, կարծես ինքզինքը դիտելու բռնի շարժումի մը մէջ քարացած ըլլալով, գլխարկը անդին գլորած, մութ կապոյտ ժիլէն՝ մէկդի, քօրսաժէն մէկ երկու կոճակ քակուած, եւ ժանեակներու վէտքոտ փոփոխանքին ու վիզը բոլորող մանեակին ազատ ու շեչաղ ճերմակութեանը մէջէն, յղկուած ու վարդագոյն մորթի ուռուցիկ ու պինդ ցայտուցք մը, որ աւերիչ սպանութենէն առաջ սարքուած սիրոյ տեսարան մը կը մատնէր։ Ծովէն՝ քոլքոտի ու դեռ ուժով փչող, վերջապահի հովին հոսկ ու հեշտ համբոյրները վեր դարձուցեր էին մէկ մասը փէշին, անանկ որ Գառնիկ, խռովիչ ու իրեն համար նոր անշան մէկէ աւելի բաներ տեսնելու կը պարտաւորուէր։

Դեղին կիսակօշիկէն վեր թափծու ոտքով մը վերջաւորուած կոթողաձեւ սրունքի մը, պլորուած ցանցակերպ սեւ ֆիլէքօսի մէջ կը կէսակիտուէր, դիշերին մէջ դիտուած լուսաւորներու պէս, հեշտոտ ու ցաթող ճերմակութիւնը մորթին։ Քիչ մը վեր, հազիւ երկու մատ երեւցող, պզտոր պիսակագոյն նուրբ պաթիսթէ վարտիկին վերջեզրի ճերմակ ժանեակներու լուռն ու յորդ փրփուրի մէն ալ, — որ ամբողջութեանը՝ սա վարը հեւացող ու վրթիկած ալեակներուն նմանութիւնը կուտար, — վրան, մեռաքսէ ու ժգոյն փայլով ժիլոնի մաս մը, ուրկէ անդին ձգտուած ձեռքին ծանրութեանը կապանքին տակ, գամուած կը մնար մութգոյն շրջազգեստը, որ տարածուելով, ճմթկելով, վէտեւելով ու հովին ուղղութեանը քմահաճոյքներուն անձնատուր, կ'երթար բոլորովին ճածկել միւս ոտքը որ, անկումին ատենը, վտանգաւոր կերպով բացուած ու բաժնուած կը մնար ադիի ոտքէն։

Մոզէսներ՝ վախկոտ ու զիկզակոտ եւ լեւէջներով կը սողային պզտիկ թաւուտներուն տակօքը փախչրակելով։ Վերը, չատ բարձրը ագռաւի հոյլեր սեւ եռանկիւններ կապած, կը յառաջանային յուշիկ, մեղմ կառչներով։ Հովը միշտ կը զիզիար ծովին երեսին հետ իր պտգաբուքին մէջ, ուր կը հալէր յետին կարմրութիւնը մարմրող վերջալուսին։

Գառնիկ՝ հետզհետէ տպաւորուած, գրեթէ խելայեղ ու արբշիռ՝ իր նորօրինակ զգայութիւններուն ազդեցութեանը տակ, կը վերակազմէր տեսարանը այդ արիւնարուշտ առամին, իր միտքին մէջը, ոտիկանական բժիշկի ճարտար, յարմարցնող, ու չուտափոյթ հետեւութիւններ կարգադրող յաջողութիւնով մը՝ զոր իր կարգացած բազմաթիւ փորձերուն ու նկարագրութիւններուն մէջէն քաղած էր։

Մէկ հրազէն միայն կար եւ երկու դիակ։ Անմիջապէս զուշակեց որ անձնասպանութիւն մը ու մարդասպանութիւն մը գործուած էր հոդ, քիչ առաջ։ Ուշադրութիւնով դիտեց որ, գնդակը՝ կնկանը աջ քունքէն թափանցեր էր գանկին մէջ, մինչդեռ էրիկը ձախ կողմը ինկած էր։ Այ կողմը մարդ նստած չէր կրնար ըլլալ՝ նաեւ անոր համար որ խիտ ու բարձր դէղ մը մացառուտներ կը բարձրանային ադ կողմէն, փունջի մը պէս խռուացած։ Շուտով ենթադրեց որ, ինչպէս վերջը ոստիկանութեան քննութիւնովն ալ հաստատուեցաւ, կինը թեթեւօրէն ընկողմանած կը մնար ձախ կողմին վրայ, էրկանը կուրծքին, սիրային այն կարճ նախաժամին մէջ, որուն բաց բերանի մը պէս կը վկայէին, քակուած չփակը ու խառնուած կուրծքերը։ ու դաժան պատրաստութիւնը ծածկելու սահմանուած երկու համբոյրի մէջտեղ, ետեւէն հրազէնը քաշելով, փակցուցած էր կնկանը քունքին, որուն հարուածին սաստկութեանը տակ, աչքին մէկը պայթեր, քիթին ու ճակտին արիւնի հոսանքներովը երեսները թաթախուեր ու անճանաչ էր դարձեր։ Անոր անկենդան տապալէն էն եաքը մնած ըլլալուն բացարձակապէս ապահով ըլլալու համար, ոտքի ելլելով, երկրորդ հարուած մը ալ ճակտին ճիշդ մէջտեղին էր իջուցեր։ Անկէց վերջը միտքը դրածը գլուխ հանած ըլլալու, կամ գործին էն դժուար մասը կատարած ըլլալու յաջողութիւնովը գոհունակ, վայրկ մը իր զոհը դիտելէն եաքը դուրսէն եկած թշնամի մը գործը կարծուելուն տեղի չտալու համար, իր ժիլէին ու չուպկին կոճակները քակեր, ձեռքը ներս խոթեր եւ ճիշդ սիրտին վրայ, միակ հարուած մը պարպեր էր։ Մահը վայրկենական եղած ըլլալու էր։ Զեռքն ալ, հրազէնին հետ, չապիկին մէջն էր մնացեր։ Ահ ան ձայնը ըլլալու էր զոր առջի երկու հարուածներէն քանի մը վայրկեան եաքը լսեր էր։

Հիմա սկսաւ խորհրդածել։ Գատրգիւղի չոդենաւին մէջ տեսնելէն վերջը հետաքրքրուեր, հարցուցեր փնտռեր եւ անմիջապէս տեղեկացեր էր որ, չոդենաւային Ընկերութեան մէջ արկղակալ էր ադ մարդը։ Լրագիրներէն գիտէր որ այդ ընկերութեան Պոլսոյ ներկայացուցչին մեռնելուն պատճառովը քննիչ մը գալու վրայ էր կեդրոնէն, քննելու համար կարգ մը դանդաներ՝ կարգ մը անկանոնութիւններու դէմ։ Շուտով հետեւցուց նաեւ որ, արկղակալը, որուն համար լսած էր որ տառաջնակարգ խաղացող մրն էր, անդին կորուստներ տուած ըլլալու էր, ի վնաս իր ծառայած Ընկերութեան անտուկին՝ որ իրեն վստահուած էր, եւ գործած՝ ապկից անխուսափելիօրէն հետեւող զեղծումներ։ Մինչեւ հոս չատ բնական էր եւ պարզ։ Բայց կնկանը ներկայութիւնը կը շփոթէր իր միտքը եւ բանաւոր եզրակացութիւն մը միշտ խոյս կուտար իր ենթադրութիւններուն ցանցին մէջէն։

Սաչափ կրցաւ սակայն ըսել ինքզինքին որ կնիկը պէտք չէր գիտցած ըլլար մահատիպ որոշումը իր ամուսինին, քանի որ, նախ՝ բոլոր ագամանդները կը կրէր իր վրայ, յայտնի թէ ծածուկ կերպով, մէկու մը պէս որ տունէն մեկնելով, հեռու տեղ մը, օտար երկիր մը օրինակի համար, երթալու կը պատրաստուի։ Եւ յետոյ՝ էրկանը, առանց իր գիտնալուն, գաղտուկ կերպով իր ծրագիրը գործադրելէն կրնար հետեւցնել որ, զայն մատնակից չէր ըրած իր գաղտնային խորհուրդին։ Չէ՞ր կրնար ըլլալ որ, էրիկը խաբած ըլլար զայն, հաւատացնելով թէ, իր գործած զեղծումներուն համար պարտաւորուած էր խոյս տալ եւ կ'ուզէր զինքը մէկտեղ տանիլ։ Չէ՞ր կրնար մեւնոյն ատեն վայրագ նախանձի մը արդիւնք ըլլալ, այս կրկին բարբարոսութիւնը՝ որուն արիւնոտ մանրամասնութիւնը կը պարզուէր իր առջեւն։ Ու անմիջապէս մտուեցաւ խորհելու որ, այդ ատիճան վատ անասուն մը, քաջութիւնը պիտի չունենար, ինքզինքն ալ մէկ հարուածով լմնցնելու, ինչ որ իրաւ, մեծութիւն մը կուտար նորէն, իր աչքին, այդ ոճիրին գարշելիութեանը։

Բայց վերջապէս անուրանալի դատ որ, նախանձով կամ ոչ, զեղծումի պատճառով կամ ուրիշ, ինքնասպանութեան ատեն, իր կնիկն ալ, եւ այն ալ սիրային հուսկ վսեմ վայելքի մը մէջ, մէկտեղ տանելու գաղափարին մէջ անհուն սիրոյ անզուսպ ապացոյց մը կար։ Ինչ չգոսացող բազուկ եւ զայն վարելու կարող ինչ արի կամեցողութիւն ունեցած ըլլալու է մարդ, որ ինքզինքը ջնջելու անբաղդատելի քաջութեան կարենայ լծորդել, հէք տարտղագ, գեղանի կնկան մը, իր կընկանը վրայ կրակ ընելու, մահ թափելու, խենթեցնող, չպատմելիք, սարսափեցնող ոյժ մը։ Ու այդ ուժը, կը զգար որ վեր էր մինչեւ ան ատեն իր ճանչցած բոլոր բաներէն։ Այդ ուժին մէջ իրեն անծանօթ, իրեն անհասկնալի, իրեն վախ ազդող Սիրոյ մը հոտքը ու մսլանքը, խեւութիւն մը ու վհատութիւն մը կը նշմարեր։ Ու այդ, քսմնելի կերպով եղական տեսարանին հանդէպ ու իր միտքին տարօրինապէս չփոթի ու տենդոտած վիճակին մէջ, չէր կրնար չխորհել որ, սիրուելը, — ամէնէն աւելի բաղձացուած այդ բանը, — ամէնէն աղուոր բանը չէ չատ անգամ, ոա աշխարհիս վրայ։ Չէր կրնար գեռ որոշ կերպով բմբռնել որ սէրեր կան, որոնց ճակատագրական կերպով, գտատպարտուած կ'ըլլան անմոց ենթակաները, որպէս տաժանակիր աշխատութեան գատապարտուածները կ'ըլլան, իրենց չգթային Զափէն աւելի սիրուելնէն, օր մը չէ օր մը, անպատճառ կ'ուտէ գլուխնին, որպէս ան՝։ Գիտէր որ, չսիրուած ըլլալուն համար մոլեղնած նախանձոտներ անլուր ոճիրներ կը գործեն, որոնց մէջ քիչ բաժին չունին անձնասիրութեան զգացումը ու անատնավոր ընազդը, բայց չատ ու չա՜տ սիրուած ըլլալուն համար, գլուխը վրայ տալ, չքանալ, սպանուի՛լ իր իսկ էրկանը ձեռքով, խնդում ու կեանքոտ շրջանի մը մէջ, ահա՛ թէ ինչ բանի խելքը չէր հասներ։

Ու այդ բուռն սիրոյն, Մահուան մէջ միայն կանգ առնող գիւային պաշտումին երեւակայութիւնովը բռնուած ու բռնկած, անդամ մըն ալ, ուշադրութիւնով կը յաւէր հէք դեռատի կնկան դիակին։ Իր փնտռած աղուորութիւնէն, իր սիրուելու արժանի դատած բաներէն, իրա՛ւ, ոչ մէկը կը մնար հիմա անոր վրայ։ Երեսները արիւնլուայ, քիթը բերանը ծռմռած, աչքը, այն ահաւոր, անբացատրելի, ախտագին նայուածքով աչքը, զոր կը մնէր դեռ քիչ օրեր առաջ ծծած ըլլալ նայուածքով, պոյթած, կտոր կտոր, դուրս կը կախուէր։ Բայց անարատ ու ոսկորի ճերմիտութիւնով ու փայլով այդ կաղապարուած վիժանուտ կուրծքէն, մինչեւ ժանեակներու բղխումի մը մէջէն կիսովին երեւուն ծունկին երկու մատ վարդ մինը, հեշտագրգիռ, բոցեղէն ու մարեցնող սրատարոյի մը կը դնէին իր մէջը որ իր նորութիւնովը ու անըմբռնելիութիւնովը կրկնապէս անդիմադրելի ու ըղձալի կը դառնար . . . ։

Օ. ՉԻՖԹԷ-ՍԱՐԱՖ

(Մնացեալը յաջորդով)

«ԾԱՂԻԿ»ի ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԿԵՍՆԷՔԸ ԲԱՑԻԿՔԻ ՄԷՋ

Հանրի Ֆուքիէի մահը. — Հոլանտայի ամենեն նշանաւոր դերասանը Բարիզի մէջ. — «Ծայլոք»ի ներկայացումը.— Ալմայէրի ձեր բակալուրիւնը.— 30,000 ֆրանքնոց ճկարները.— Կատակերգուրիւն մը դատարանին մէջ.— Ամուսնալուծուրիւնը երբեմն ի՞նչ առիթներու մէջ տեղի կ'ունենայ։

ԲԱՐԻԶ, 30 Դեկ. 901

Առաջին թղթակցութիւնս կը ստիպուիմ սկսիլ մահուան լուրով մը, որ օրուան խնդիր դարձաւ հոս, եւ որուն քիչ չատ լրագիր կարդացող զրեթէ ամէն մարդ հետաքրքրուեցաւ։ Երկու օր առաջ հողին յանձնեցին Ֆրանսայի արդի լրագրութեան ամէնէն տաղանդաւոր եւ ամէնէն փայլուն ներկայացուցիչներէն մէկը, Հանրի Ֆուքիէն, որ թերեւս անծանօթ մըն է հայ ընթերցողներու մեծագոյն մասին համար։ Որչափ որ կը յիշեմ, Հանրի Ֆուքիէ ստորագրութիւնը չատ քիչ անգամ միայն տեղ բռնած է հայ թերթի մը մէջ։

Եւ սակայն, հրապարակագիրը որ մեռաւ, կ'արժէր ճանչնալ իր լաւագոյն գրուածքներուն մէջ։ Իրաւ է որ օրը օրին միայն արտադրած է եւ չա՛տ հապճեպ կերպով մը, բայց նոյն իսկ այդ արագ աշխատութեամբ մամուլին յանձնած է անանկ կտորներ՝ որոնք դրական անոգիւտ էջեր կրնան նկատուիլ առանց այլեւայլի։ Իբր արագ աշխատող, անագին արտադրութիւն մը տուած է բազմաթիւ ֆրանսական եւ օտար թերթերու, եւ ժամանակ եղած է որ ամէն օր անխտիր ստիպուած է յօդուած հասցնելու։ Լեզուի մասին հմուտ, բառերու, գրական ձեւերու եւ դարձուածքներու մասին ալ գերազանցապէս հարուստ, այդ չոյտ աշխատութիւնը ո՛ւ եւ է կերպով դժուար չէ եկած իրեն։ Ընդհակառակը։

Ֆուքիէ բաւական տարածուն հմտութիւն մը ունէր, ու մասնաւորաբար յաջող գրող մըն էր գեղագիտական խնդիրներու մասին։ Լրագրողի սովորական տափակութիւնը բոլորովին թոթուած վրայէն, ինքնատիպ ու չատ հեղ սուր ոճով մը գիտեր զբաղիլ ներկայացող առաջին խնդրով որ կրնար ընդհանուրը հետաքրքրող կողմ մը ունենալ, ինչ որ ալ ըլլար այդ խնդրին բնոյթը։ Բարիզեան օրագրութեան մէջ իր տեղը չատ մեծ եղած է։ Նոյնչափ մեծ դեր մըն ալ ունեցած է թատերական քննադատութեան մէջ, այդ հանգամանքով աշխատակցելով «Ֆիկառօ»ի պէս կարեւոր թերթի մը։

Պէտք է ըսել հոս որ Ֆուքիէ բնաւ խստութեան չէ՛ դիմած որչա՛փ իր քրոնիկներուն, այնչափ մըն ալ իր քննադատութեանց մէջ։ Ներող ընդհանրապէս, աշխատած է ծածկել թերութիւնները չատ մը սկսնակներու՝ երբ անոնց արտադրութեան մէջ գտած է տաղանդի նշոյլներ, եւ խոտում մը ապագայ կատարելութեանց։ Ասիկա բնաւորութեան կողմ մըն է, զոր չատեր ուզած են քննադատել, բայց որուն համար սակայն ոչ նուազ չատեր ալ երախտապարտ մնացած են Ֆուքիէի։ Զմոռնամ սակայն ըսելու թէ եղած են առիթներ ալ, որոնց մէջ Ֆուքիէ բոլորովին անըմբռնելի խստութեամբ մը գրած է, խստութիւն մը որուն պատճառը չատեր չեն հասկցած, ու թերեւս չպիտի կրնան հասկնալ նոյն իսկ իր մահուընէն ետքն ալ։ Օրինակի համար իր հակառակութիւնը Վէլէնի պէս զմայլելի բա-

նաստեղծի մը անձին ու գործին դէմ, հակառակութիւն մը՝ որուն ամէնէն խիստ հանգամանքներէն մէկը տուած է, եւ որուն համար Ֆրանսայի նոր գրողներէն ստուար մաս մը այնչափ հակակրած է իրեն, եւ այնչափ ալ խծբծած զինքը։

Հանրի Ֆուքիէ Մարսիլիա ծնած է 1831 սեպտեմբեր մէկին։ Ծնողքը զինքը նախ փաստաբանութեան յատկացնել ուզած են եւ վերջն ալ բժշկութեան, բայց այդ երկու ասպարէզներն ալ յաջորդաբար լքելով, երիտասարդ հասակի մէջ նետուած է լրագրութեան գոգը, իր վաւերուն աշխատակցութիւնը նուիրելով կարգ մը թերթերու, որոնցմէ մեծագոյն մասը գոյութենէ դադրած է այսօր։ 1870ին ատենները Մարսիլիոյ մէջ հիմնած է «Լա Վոէ Ռէբիւպլիք»ը։ Շատ չանցած թողած է այդ թերթը եւ նետուած է Բարիզեան մամուլին մէջ, յաջորդաբար գործածելով կարգ մը ծածկանուններ՝ որոնցմէ ամէնէն ծանօթներն են «Նեստոր», «Սբէքթաթօր», «Բօլտպին», «Ֆլինթ», եւայլն։ Ատեն մըն ալ, Պ. Անտրիէօի հետ հիմնած է «Բրթի Բարիզիէն»ը, զոր շատ չանցած լքած է, ուրիշ թերթի մը անցնելու համար։ Այս վերջերս կ'աշխատակցէր Բարիզեան ամէնէն կարեւոր թերթերուն, ինչպէս «Թան»ի, «Մաթէն»ի «Ժուռնալ»ի, «Ժիլ Պլաս»ի, «Ֆիկառօ»ի, «Էքօ տը Բարի»ի, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ գաւառական եւ օտար թերթերու։ Ունեցած է նաեւ քաղաքական կեանք մը, վարած է վարչական պաշտօններ, եւ երեսփոխան եղած է։

Ֆուքիէի գրուածքներուն մեծագոյն մասը մամլոյ էջերու մէջ կը մնան։ Անշուշտ մանաւոր հատորներով պիտի ամփոփուին անոնցմէ լաւագոյնները, որոնք կրնան չա՛տ փայլուն էջեր աւելցնել ֆրանսական գրականութեան։ Իր հրատարակուած գործերը մեծագոյն մասամբ նուիրուած են արուեստի քննադատութեան, քաղաքականութեան ու գրականութեան։ 1859ին հրատարակած է «Դեղարուեստական ուսումնասիրութիւնները»։ 1861ին «Պաշտօնական արուեստ»ը, 1888ին «Բարիզեան իմաստութիւն»ը, եւ այլն։ Գրած է նաեւ հինգ արարուածով տուամ մը։

×

Ֆուքիէ եթէ երբեք մեռած չըլլար, այս շաբթու իր՝ թատերական քրոնիկը պիտի նուիրէր Հոլանտայի ամէնէն նշանաւոր դերասանին՝ Պ. Լուի Պուվմէսթրի, որ հիւր կը գտնուի Բարիզ։ Պուվմէսթր Բարիզ եկած էր Քոմէտի Ֆրանսէզի մէջ, Պ. Պուշէի բեմական կեանքէ քաշուելուն առթիւ տրուելիք ներկայացման մը մասնակցելու համար։ Իրեն հետ միեւնոյն ատեն բերած էր բովանդակ խումբը Հոլանտայի արքայական Թատրոնին, ներկայացնելու համար Շէքսպիրի «Շայլոք»ին («Վենետիկի վաճառականը») հոլանտերէն թարգմանութիւնը։ Ներկայացումը շատ յաջող անցաւ, եւ Պուվմէսթր որ Շայլոքի դերը կը կատարէր, խլացուցիչ ծափահարութիւններով տասն անգամ բեմ կանչուեցաւ աննկարագրելի ոգեւորութեան մը մէջ։

Պուվմէսթր Հոլանտայի թատերական կեանքին զարգացման համար մեծ ազդակ մը եղած է ամբողջ իր կեանքին մէջ։ Հոլանտական Թատրոնը զոր քանի մը մեկնաններու առաջաձեռնութեան շնորհիւ հիմնեց 1879 ին, մեծապէս նպաստեց որչա՛փ իր յաջողութեան, այնչափ մըն ալ թատերական գործին Հոլանտայի մէջ ունեցած արդի նշանակութեանը։ Այդ թատրոնը, այսօր Արքայական Թատրոնի վերածուած է, եւ կը գտնուի Վիլհէլմինա թագուհիին հովանաւորութեան տակ են։

Հաղիւ մէկ երկու շաբաթ առաջ, Հոլանտացիք մեծ շքով ոտնած էին Պուվմէսթրի թատերական գործունէութեան քառասնամեակը, ամէնէն համակրական արտայայտութիւնները շռայլելով անոր։ Այս պատճառաւ մանաւանդ, Պուվմէսթրի Բարիզ գալը կերպով մը օրուան խնդիր դարձաւ Հոլանտացւոց համար այլ։ Գրեթէ հոլանտական բոլոր թերթերը ներկայացուցիչներ ղրկած էին Բարիզ, «Շայլոք»ի ներկայացման ներկայ գտնուելու համար, եւ որովհետեւ ներկայացման նկարագրութիւնը կիրակի միայն կրնային տալ, արտօնութիւն խնդրեցին իրենց կառավարութենէն կիրակի օրը գոնէ մասնաւոր յաւելուածներ հրատարակելու։ Հոլանտայի մէջ, կիրակի օրը, իբր տէրունական օր, արգիլուած է թերթ հանել։ Վիլհէլմինա թագուհին ալ իր կողմէ ներկայացուցիչ մը ղրկած էր, ներկայացման գտնուելու համար, եւ պատուիրել տուած էր Բարիզի հոլանտական դեսպանին՝ որ արժանաւոր ընդունելութիւն մը ըլլայ Պուվմէսթրի եւ անոր խումբին։ Ցանձնարարութեան պէտք չկար արդէն։

Պուվմէսթր, իբր ողբերգակ դերասան մասնաւորաբար փայլած է «Շայլոք»ի, «Էօտիբ»ի, «Ռիշառ Դ.»ի, «Լուի ԺԱ.»ի եւ Հաուբթմանի «Կառապան Հէնշէլ»ին մէջ, դերեր զորս ինք առաջին անգամ ստեղծած է հոլանտական բեմի վրայ։ Աւելցնեմ նաեւ սա թէ Պուվմէսթր բեմի կեանքը ընդգրկած է տասերկու տարեկան եղած ատենէն։

×

Բոլոր այս գրական-գեղարուեստական նորութիւններուն հետ, Բարիզցիք այս միջոցիս աննկարագրելի ոգեւորութեամբ մը կը զբաղին, մտածեցէ՛ք անգամ մը . . . թիապարտով մը։ Օրուան խօսակցութեանց մեծագոյն մասը, ով գիտէ որչափ ատենուան համար, կը դառնայ Ալմայէրի շուրջը, նշանաւոր խարդախ մը՝ որ նոր փախած էր թիարանէն եւ որ հոլանտական գաղթականութեան մը մէջ ձերբակալուելով, ոստիկանական հսկողութեան տակ ճամբայ հանուած է դէպի Բարիզ։

Ալմայէր անծանօթ մը չէ արդէն հոս։ Թերթերը տարիներ ու տարիներ զբաղած են իր չհատակութիւններով, որոնց մէջ նշանաւոր ու . . . անտիպ բաներ չէ՛ որ կը պակսին։ Պզտիկ տարիքէն գողութիւն արած է ընտանիքին մէջ. յետոյ, զինուորագրուելով, կողոպտած է իր հարիւրապետը։ Եւ ալ անկէ ետքը ամբողջ շարք մը է գողութեանց ու խարդախութեանց որոնց մէջ մինչեւ 40,000 ֆրանքի հանդոյներ կան։ Քանիցս ձերբակալուելով փախած է, եւ անհաւատալի, հեքեաթունակ պարագաներու մէջ։ Վերջերս փախած էր Կիւյանայի թիարանէն ու եւրոպա վերադառնալով գացած էր Լոնտոն, ուր ճանչցուած էր սակայն։ Կ'երեւայ թէ այդ պարագան գիտնալով նաւ կը նստի դէպի Ամերիկէ, բայց պատահմամբ Ֆրանսացի լրտես մը կը ճանչնայ զինքը, հակառակ իր ծպտումին, եւ հոլանտական գաղթականութեան մը մէջ ցամաք ելլելուն պէս իսկոյն ձերբակալել կուտայ։

Այդ ձերբակալութեան առթիւ, «Ժուռնալ»ի աշխատակիցներէն մէկը՝ Ժագ Տիւր որ վերջերս Կիւյանա ղրկուած էր թիապարտներու կեանքը ուսումնասիրելու, կը պատմէ Ալմայէրի վերջին շահատակութիւնը նոյն իսկ թիարանէն մէջ գործուած։ Ալմայէր, մեծ յարում մը ցոյց կուտայ Տոքթէօրի մը, որ պաշտօնով հոն կը գրաւնուէր, եւ անոր հաւատացնելէ վերջ թէ ինք մեծ ընտանիքի մը կը պատկանի եւ թէ հօրենական ժառանգութենէ մնացած բազմաթիւ արժէքաւոր նկարներ ունի Բարիզի մէջ, խորհուրդ կը խնդրէ անոնց վաճառման համար։ Բժիշկը, քանի մը յանձնարարութիւններ կ'ընէ, առանց բանէ մը կասկածելու։ Շատ չանցած, Ալմայէր նամակ մը կը ցուցնէ բժիշկին, որուն մէջ կը յայտնեն թէ նկարներուն հազիւ 30,000 ֆր. կուտան, մինչդեռ անոնք քառապատիկը արժէք մը ունին։ Եւ ալ անկէ ետքը չարունակ տոքթէօրին գլուխը կ'ուտէ իր նկարներուն պատմութեամբը.

Վերջապէս տոքթէօրին պաշտօնը կը լրանայ, եւ կը սկսի պատրաստութիւններ տեսնել Բարիզ վերադառնալու համար։ Ալմայէր, առիթը եկած համարելով կ'երթայ կը գտնէ զինքը, եւ իր ստորագրութիւնը կրող թուղթով մը իր բոլոր նկարներն ալ տոքթէօրին կը նուիրէ, առարկելով թէ աւելի կը նախընտրէ անոնցմէ բոլորովին հրաժարիլ, քան թէ քառորդ գինովը ծախել։ Տոքթէօրը նախ կը մերժէ այդչափ մեծ նուէր մը, բայց Ալմայէրի պնդումներուն վրայ կը հաւանի ընդունիլ, պայմանաւորելով Ալմայէր ալ ընդունի իր խնայողութիւնները, քանի մը հազար ֆրանք։ Խարեան որ գիտէր արդէն թէ գործը այդ տեղուանքը պիտի յանգի, կ'ընդունի իսկոյն։

Տոքթէօրը, իր խնայողութիւնները յանձնելէ վերջ, Ալմայէրի նամակը դուրս կը հանէ եւ կը վերադառնայ Բարիզ։ Երեւակայեցէ՛ք իր դէմքը, երբ կը հասկնայ թէ Ալմայէր ոչ նկար ունի Բարիզի մէջ, ո՛չ ալ 30,000 ֆրանք առաջարկող գնորդներ։ Խարէութիւնը խկոյն կը տեղեկագրուի ոստիկանութեան եւ հրահանգներ կ'ուղղուին Կիւյանա, բայց չատ ուշ։ Ալմայէր արդէն իսկ փախած էր թիարանէն, պէտք կայ ըսելու, միամիտ տոքթէօրին խնայողութիւններն ալ հետը առնելով . . .։

Ահա այս մարդն է որ ձերբակալուեցաւ, եւ որուն Բարիզ ժամանելուն բազմաթիւ հեռաքրքիրներ կը սպասեն ակնդէտ։

×

Մահուան լուրով մը սկսայ, զուարճալի լուրով մը վերջացնեմ, ձեզի ներկայացնելով ամուսնալուծման պատմութիւն մը՝ որ տեսակին մէջ կատակերգութեան սքանչելի նիւթ մը կրնայ ըլլալ։

Բարիզի դիրքի տէր բժիշկներէն մէկը, ինչպէս կ'ըլլայ կ'աւրուի իր կնոջն ու անեւրոջը հետ։ Կինը կը ջանայ ամուսնալուծման հրամանագիր մը ձեռք բերել, բայց իր ամուսնին դէմ ո՛ եւ է ապացոյց մը չունենալուն՝ չի յաջողիր։ Ասոր վրայ, կինն ու իր տրժանաւոր հայրը, կասկածելի գործակալութեան մը հետ համախորհուրդ, կը սարքեն խաղ մը զոր կ'արժէ պատմել։

Հիմա պիտի տեսնէք թէ ի՞նչ է այդ խաղը։

Այդ օրերուն, տոքթէօրը այցելութիւնը կ'ընդունի թեթեւաբարոյ կնոջ մը, որ աչքի տկարութիւն մը առարկելով ինքզինքը քննել կուտայ։ Քանի մը անգամ այցելութիւնները կը կրկնուին, ու չատ չանցած, կինը տոքթէօրին սովորական յաճախորդներէն մէկը կը դառնայ։ Օր մը տոքթէօրը կը ստանայ նամակ մը, որուն մէջ այդ կինը ծանուցանելէ ետքը թէ ծանր վիճակի մը մէջ անկողին ինկած է, կը խնդրէ որ անմիջապէս գայ դարմանէ զենքը։ Տոքթէօրը կառք մը կը ցատկէ եւ կ'երթայ կը գտնէ իր յաճախորդը, որ անկողնին մէջ կը գտնուէր իրօք, եւ որ զինքը տեսնելուն պէս կ'աղաղակէ.

—Ա՛խ, տոքթէօր, չատ հիւանդ եմ, չատ. չո՛ւտ քննեցէք մարմինս, չէք դիտեր որչա՛փ կը տանջուիմ։

Ու վերմակը նետելով կիսովին կը մերկացնէ մարմինը։

Տոքթէօրը, իր աշխատութեան մէջ աւելի հանգիստ ըլլալու համար, կը հանէ վերարկուն ու ժաքէթը, եւ չապիկով կը մօտենայ անկողնին։ Ճիշդ այդ վայրկեանին, դուռը կը կոտրի մեծ շառաչով, եւ սենեակ կը խուժեն տոքթէօրին կինն ու աղները, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ ազգականներ ու բարեկամներ, ամէնքն ալ իբր վկայ կանչուած։

Կ'երեւայէք անչուշտ թէ տոքթէօրը ի՞նչ քիթ բերան կ'ընէ այդ այցելուներուն։ Սկիզբէն կ'անհրկի կը մնայ, բայց չատ չանցած կը հասկնայ որ խաղի մը զոհ գացած է։ Դայթակղութեան լուրը կը ծաւալի սակայն, բնականաբար մեծապէս վնասելով տոքթէօրին համբաւին։

Այս պահուս, խեղճը դատ բացած է իր կնոջն ու անեւրոջը դէմ, եւ 100,000 ֆր.ի վնասուց հատուցում կը պահանջէ եղածին համար։ Քննութենէն հասկցուած է որ հիւանդ ձեւացող այդ թեթեւաբարոյ կինը պարզ գործիք մըն է եղած միայն տոքթէօրին կնոջն ու անեւրոջ ձեռքը, որոնք այդպէսով մտածեր են ձեռք բերել ամուսնալուծման հրամանագիր մը ստանալու համար անհրաժեշտ եղած ապացոյցը։

Ինչ կ'ըսէք, ամէնէն ծափահարուած կատակերգութիւններէն մէկը չը՞ պիտի գրուէր այս նիւթով։

ՆՕՌՄԱ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն ցնվր. 1)

ՐՈԶՊԷՐԻ ԵՒ ՔԷՄԲՊԷԼ-ՊԷՆԸՐՄԷՆ

Ինչպէս անգլիական թերթերը կը հաղորդեն, Լորա Բոզպէրիի եւ Քէմբպէլ-Պէնըրմէնի միջեւ, այս վերջնոյն խնդրանաց վրայ բերանացի կերպով կարծիքներու փոխանակութիւն մը տեղի ունեցած է, որուն հետեւանքով, այսօր ընդդիմադիր կուսակցութեան երկու հատուածներուն ի մի ձուլուիլը մօտաւոր ապագայի մը գործը չի նկատուիր տակաւին, որովհետեւ Լորա Բոզպէրի կը մերժէ ընդունիլ ազատական կուսակցութեան քաղաքական ծրագրին այն սկզբունքները, զորս Քէմբպէլ-Պէնըրմէն կը նկատէ իբր ամէնէն կարեւորները։ Ասով սակայն պէտք չէ ըսել թէ Բոզպէրի նպատակ ունի առանձին ուղղութիւն մը բռնել, այլ աւելի ազատական կուսակցութեան կայսերականներու կողմէ, որ Բոզպէրին իր պետը կը դաւանի, կրնար զօրաւոր բրօքականտա մը սկսիլ։ Այս կերպով է որ Բոզպէրիի կարծիքները գործնական արտայայտութիւն մը պիտի գտնեն, թէեւ անիկա, որոշ ժամանակի մը համար մտադրած ըլլայ հանրային գործերու մէջ չի մտնել։ Նեյշընըլ Բրեխ Էյնրընսիի մէկ հեռագրին նայելով Բոզպէրի ուղղակի յայտարարած է որ ինքը երբեք չպիտի օժանդակէ իրլանտական ինքնավարութեան (Home rule) մը օրինագիծը եթէ նպատակ չունի, ազատական կուսակցութեան մէջ հեղինակաւոր դիրք մը ստանձնելու։ Ցեսոյ Բոզպէրի կը յայտարարէ նաեւ թէ ոչ մէկ գործակցութիւն կը խոստանայ. ինքը փափաքող է Լորաներու ժողովին մէջ իր կատարեալ անկախութեան, եւ թէ ազատական կուսակցութեան ոչ մէկ հրաւէրին պիտի պատասխանէ։

———

ՀԱՐԱՒԱՑԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՇՓՈԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Գերմանիա եւ Վենեզուէլա

Անգլիական թերթերէ ոմանք, Գերմանիոյ հաճոյ երեւալու նախասիրութեամբ մը կը յայտարարեն թէ Վենեզուէլայի եւ Գերմանիոյ յարաբերութեանց մասին չարամիտ հրատարակութիւններ կ'ըլլան ընդհանրապէս անգլիական մամուլին մէջ, եւ կը յարեն թէ Գերմանիա անտարակոյս իրաւացի պատճառներ ունի դժգոհ մնալու։

Գերմանիա, կը յարեն նոյն անգլիական թերթերը, այդ խնդրին մէջ, օրինակելի համբերութեամբ մը եւ բարի տրամադրութեամբ վարուած է. ուրիշ ոչ մէկ պետութիւն նմանօրինակ պարագաներու ներքեւ գտնուելուն տարբեր կամ լաւագոյն եղանակով մը պիտի վարուէր։

=Լակուայրայէն լուրեր կը հաղորդեն թէ Գերմանիա դիտաւորութիւն ունէր, դեկտ. 31ին, վենեզուէլական կառավարութեան յանձնել իր վերջնագիրը։ Նոյն տեղէն հասած լուրեր կը յայտնեն նաեւ թէ այդ վերջնագիրը կ'ըսէ որ եթէ Քասդրօ նախագահը անհապ ընթացքի մը հետեւի, այն ատեն գերման ծովային զինուորներ՝ պիտի գրաւեն Լակուայրայի մաքսատունը։ Գերման պահանջներուն իբր դոհացում, վենեզուէլական ուրիշ նաւահանգիստներու ալ Գերմանիոյ կողմէ գրաւումը Մ. Նահանգներու կառավարութենէն իբր ոչ անհրաժեշտ կը նկատուի. բայց ամերիկեան կառավարութեան կողմէ ընդդիմութիւն մը չպիտի ըլլար, եթէ Գերմանիա ուզէր այդ քայլն ալ առնել։

=Քարաքասէն կը հեռագրուի թէ, պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ կառավարական որոշում մը, որուն մէջ կ'ըսուի թէ, գերմանական երկաթուղիներու վարիչը Քնոբ, այլ եւս վենեզուէլական կառավարութեան հետ չի կրնար իր յարաբերութիւնները շարունակել, որովհետեւ ապստամբներուն հետ հաչա ուղղութեան մը կը հետեւի եւ հրաժարեցուցած է իր պաշտօնէն եւ հաւանականաբար Վենեզուէլայէն ալ պիտի արտաքսուի։ Երկաթուղիի երթեւեկութիւնները կը շարունակեն տակաւին դադրած մնալ։ Ապահով է սա կէտը թէ, մինչեւ ապստամբութեանց վերջանալը, գերմանական տորմիղը պիտի յետաձգէ վենեզուէլական ջուրերու մէջ իր ցոյցերը։

=Ամերիկեան յածաւորակ բրերի Նորֆոլքէն դէպի Բորդ օֆ Սբէյն ճամբայ ելած է։

———

ԴԷՊԻԵՐԸ ԾԱՑՐ. ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Մանչուրիական խնդիրը

Բեքինի ռուսական դեսպանը, աէվար կը հաղորդէ միւս դեսպաններուն թէ, կարճ ժամանակի մը մէջ Մանչուրիական խնդրին կարգադրուելուն կը սպասէ։ Իր այս ընթացքը ցոյց կուտայ թէ մանչուրիական պայմանագրութեան Զինաստանի կողմէ ստորագրուիլը կամ ոչ, Ռուսիոյ համար չատ մեծ տարբերութիւն մը չը-ներ։ Ինչպէս որ չինական պաշտօնական շրջանակներուն մէջ կը հաւաստուի, Լէսսար յայտարարած է թէ Ռուսիա պիտի գագրեցնէ բանակցութիւնները, եւ պիտի չարունակէ գրաւած պահել Մանչուրիան, եթէ մինչեւ նոր տարի, ըստ հին տոմարին, չինական լիազօր պատուիրակները չը-ստորագրեն պայմանագրութիւնը։

———

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՀԱՐԱՒ. ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Անգլիացիներ Պոէրներու ետեւեն

Զօրավար Սբէյնս Պանքէտարալէն սկըսաւ Պրիցի հրամանատարութեան ներքեւ գտնուող Պոէրները հալածել, ամբողջ 50 մղոնի տեւողութեամբ մինչեւ Բլանգրանտ, եւ 25 Պոէրներ դերի բռնեց, եւ 600 արջառ գրաւեց։

Անգլիական կորուստներ

Թուլիֆոնդէյնի ճակատամարտին անգլիական կորուստներուն առաջին պաշտօնական ցուցակը արդէն հրատարակուած է, ուրկէ կը տեսնուի թէ 7 սպաներ սպաննուած, 9 վիրաւորուած եւ 4 ալ կորսուած են։ Զինուորներէն ալ սպաննուած են 51 հոգի։ Վիտբորդի բախման, դեկտեմբեր 13ին, 8 հոգի վիրաւորուած են։ Բաց ասոնք զանազան հիւանդանոցներու մէջ 14 հոգիներ իրենց հիւանդութիւններէն եւ վերքերէն մեռած են։ 120 հոգիի չափ ալ իրենց ստացած վէրքերուն կամ ունեցած հիւանդութիւններուն բերմամբ, ենթարկուած են բժշկական գործողութեանց։ Բլէնսբրուիդի ճակատամարտին մէջ, դեկտեմբեր 19ին, սպայ մը սպաննուած եւ երեք ալ վիրաւորուած են, իսկ զինուորներէն 6 սպաննուած են եւ 17 վիրաւորուած։ Զանազան ուրիշ ճակատամարտներու մէջ 4 սպաներ վիրաւորուած են, 4 զինուորներ սպաննուած եւ 8 ալ վիրաւորուած են։

Պոէրներու կորուստներ

Եօհաննէսպուրկէն Լորտ Ֆիշնէր կը հեռագրէ թէ բրիտանական զանազան բաժանմանց տեղեկագիրներու նայելով, 23 դեկտեմբերէն սկսելով մէկ շաբթուան մէջ 35 Պոէրներ սպաննուած են, 5 վիրաւորուած, 237 զերի բռնուած եւ 51 հոգի ալ անձնատուր եղած են։ Պոէրական կորուստներու այս թուանշաններուն մէջ չեն առնուած Տէվէդի կորուստները Տարդուէլի եւ Ֆիրմէն բանակատեղիներուն վրայ յարձակած պահուն։ Վատահելի աղբիւրէ հաւաստուածներուն նայելով, Տէվէդի մարդոցմէ 30 հոգի սպաննուած եւ 50 հոգի ալ վիրաւորուած են։ Տէվէդի մարդիկը տակաւին Լանկպէրկի մօտերը կը գտնուին։ Պզտիկ խումբեր ալ ցրուած են Բէյցի շրջականներ։ Սբէնս եւ Բլումէր կը գործեն Ամէրսֆորդի մէջ։ Դեկտեմբեր 28ին ասոնք կը յաջողէին Պրիցի հրամանատարութեան ներքեւ գտնուող մարդոցմէն մաս մը, երկաթուղիի գծին վրայէն դէպ ի հարաւ քշել։ Սբէնս 24, իսկ Բլումէր 3 դերիներ կը բռնէին։ Պրիւրս Հէմիլդըն դեկտեմբեր 23ին Էրմէլոյի ափերուն կողմը կը յարձակէր Կրոպէլարի մարդոց վրայ։ Պոէրները տիրող մառախուղին մէջ կը յաջողէին Անգլիացիներուն ձեռքէն փախիլ, ձգելով 4 սպաննուածներ եւ 11 դերի։ Մաքընդի եւս հիւսիսային մասերուն մէջ 17 Պոէրներ դերի բռնած է։ Ֆրէնչ զօրավարը կը տեղեկագրէ թէ նորանոր գոհացուցիչ յառաջդիմութիւններ կը կատարէ։

———

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻՈՅ Էտուըրտ թագաւորը, Վիլհէլմ կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ իր կողմէ իբր ներկայացուցիչ Պերլին պիտի ղրկէ, գահաժառանգ իշխանը։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ շատ մը թերթեր կը գրեն թէ Պապը քանի մը ֆրանսացի ականաւոր կաթոլիկ անձնաւորութիւններ իր ներկայութեան ընդունելուն առթիւ, յայտարարած է թէ Ֆրանսայի ընկերակցութեանց նոր օրէնքը, կրօնքի դէմ ծանր յարձակում մըն է, զոր երբեք մարդ Ֆրանսայի մէջ տեսած ըլլայ։— «Շատ անմիթարական երեւոյթ մըն է, յարեց Պապը, Ֆրանսայի արդի անկրօն ձգտումը։ Ֆրանսա մեծագոյն չարիքէ մը, անհաւատութեան չարիքէն բռնուած է։ Միակ փրկութիւնը կրնային ըլլալ խորհրդարանին յառաջիկայ ընտրութիւնները։ Կաթոլիկները պէտք էր որ իրենց պարտականութիւնները կատարէին եւ օժանդակէին Բիւս երեսփոխանին կազմած սահմանադրական խմբակցութեան։»

ՌՈԲԷՆՀԱԿԷՆ կը հեռագրուի թէ արեւմտեան դանիական նոր կազմուած ընկերակցութիւնը նպատակ ունի Տանմարքայի եւ կեդրոնական Ամերիկայի նաւահանգիստներուն միջեւ չոգենաւային ամսական երթեւեկութիւն մը հաստատել։ Ընկերակցութեան դրամագլուխն է 4 միլիոն քորոն։ Այդ չոգենաւային երթեւեկութեանց վարչութիւնը պիտի գտնուի դանիական ծայրագոյն արեւելեան առեւտրական ընկերութեան տնօրէն եւ ընդհանուր հիւպատոս Անտէրսընի ձեռքը։ Այս չոգենաւային գծի հաստատումը բնաւ աորնչութիւն չունի դանիական-արեւմտեան հնդկական կղզիներուն ծախուելու պարագային հետ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը Լահէյի քաղաքային խորհուրդին ներկայացուց իր պատասխանը Մ. Նահանգներու կողմէ եղած յիշագրի մը որ կը խօսի, Ռուսիոյ եւ Մ. Նահանգներու միջեւ գոյութիւն ունեցող վէճերու վրայ, Պէհրինկայի ծովին մէջ ձկնորսութեան խնդրոյ մը մասին։

ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆԻ Էմիրը առաջնակարգ Աֆղաններու հետ ունեցած խօսակցութեան մը պահուն խոստացած է երկիրը պաշտպանել օտարականներու ոտնձգութեանց դէմ։

Էմիրը յայտարարած է թէ հաստատապէս միտքը դրած է որ չթոյլատրէ երկաթուղիներու եւ հեռագրական գծերու հաստատութիւնը, ինչպէս նաեւ չպիտի թողու որ եւրոպացի միսիոնարներ Աֆղանիստան ներմուծեն իրենց կրթութիւնը եւ առեւտուրը։

ԲԵԹԵՐԱՊՈՒՐԳԷՆ կը հեռագրեն թէ կայսերական ուքազ մը կը հրամայէ որ 1902 տարւոյ սկիզբէն բոլոր ֆինլանտական վարժարաններուն մէջ ռուսերէնի ուսուցումը պարտաւորիչ ըլլայ։

=Պետական նաւարաններու մէջ երկու նոր ընդծովեաներ չմնուելու վրայ են։ Ասոնցմէ մին բոլոր օտար նաւատորմերու մէջ գործածուած ընդծովեաներէն շատ աւելի մեծ եւ վիթխարի է։

ՆԵՐՔԻՆ

ՍԵԼԱՄԼԸԲԻ արարողութիւնը երէկ կատարուեցաւ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէս օրին փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած նոյն մզկիթը գնաց, ուր Ուրբաթու աղօթքը կատարելէ վերջ, հանդիսաւորապէս վերադարձաւ Կայս. Պալատ։

Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին իտալական դեսպանը եւ Ա. Թարգմանը, հելլենական դեսպանը եւ Ա. Թարգմանը եւ քարտուղարը ու զինուորական կցորդը, ամերիկեան դեսպանը եւ Բ. Թարգմանը, սերպիական դեսպանատան զինուորական կցորդը բնտանեօք, Կայս. Թիկնապահ ֆոն Հոֆէ փաշայի տղէրկը երկու բարեկամուհիներով, ռուսական դեսպանատան պահականաւէն սպաներէն տասնեւհինգ հոգի։ Ներկաներէն ոմանք սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան Վեհ. Սուլթանին մեծարանաց։

ԿԱՑՍ. ՄԵԾԱՐԱՆԵՐ.—Պուխարացի Խըրիմցի 300ի չափ իսլամ ուխտաւորներ որոնք երէկ Սէլամլըքի արարողութիւնը դիտել գացած էին, արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ.—Տիլավէր փաշազատէ Բէուֆ պէյ՝ Խիւտավէնտիկար նահանգին մէջ գտնուած Սու Սըղըրլըը գեղին եւ ուրիշ մէկ քանի գիւղերու ու մասնաւորաբար Աբոյիոնտ լճակին մէջ հարկ եղած աշխատութիւնները ընելէն վերջ փոքր չոգենաւներ բանեցնելու մենաշնորհ խնդրած էր։ Առեւտր. եւ Հան. չինութեանց Նախարարութիւնն ալ այս մենաշնորհին վերաբերեալ պաշտօնական թղթերը մատուցած է Բ. Դրան։

ՄԱՔՍԻ ՁԵՐԾ.— Ասկէ առաջ գրած էինք թէ Իզմիրի յունաց հիւանդանոցի հոգաբարձութիւնը խնդրած էր որ հիւանդանոցին համար Եւրոպայէ բերուելիք իրեղէնները մաքսէ զերծ ըլլան։ Կայս. կառավարութիւնը խնդրուած արտօնագիրը յանձնեց Յունաց պատրիարքարանին։

ՊԷՐՈՒԹԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ.—Դեկտ. 2/15ին Պէրութի մէջ կատարուեր է ֆրանսական բժշկական վարժարանի մրցանակաբաշխութեան հանդէսը, ի ներկայութեան Օսմ. եւ ֆրանսական կառավարութեանց կողմէ կարգուած պաշտօնականներու։ Հանդէսը բացուեր է Համիտիյէ քայլերգով որուն անմիջապէս յաջորդեր է ֆրանսական քայլերգը։ Ֆրանսայէ եկած բրօֆ. Նուանս այս առթիւ նորաւարտ բժիշկներուն քանի մը օգտակար խրատներ խօսեր է։ Հանդէսը ապա փակուեր է դարձեալ Համիտիյէ և ֆրանսական քայլերգներով։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ. Հելլենական առողջապահական խորհուրդը Իզմիրէ Յունաստան եկող ճամբորդները եւ չոգենաւերու նաւազները բժշկական քննութեան ենթարկել որոշեց։

ՍԵՊՀԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏ. — Իզմիրի վերաքննիչ ատեանին առջեւ Աթանաշուլա եղբարք դատ բացած էին տպարանապետ Վիտորիի դէմ, ամբաստանելով զայն որ իրենց սեպհական սիկառի թուղթերու կողքերը կեղծած էր։ Դատարանը, կեղծ օրինակներ չունող տպարանապետը դատապարտեց հինգ ոսկի տուգանքի։ Նաեւ իր այն վիճաբանական քարերը, որոնց վրայ նկարուած են այդ պրակներու յատուկ նշանները՝ պիտի ոչնչացուին։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպանատան Քոլքիտա պահականաւուն հրամանատար Նովիչքի, Սեւ Ծովու ռուս. նաւատորմին Քաղաքապի մարտանաւուն հրամանատար անուանուած ըլլալով՝ նախընթաց օր մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ Սելամատաբոլ։ Քոլքիտայի հրամանատար անուանուեցաւ Պ. Պարանովքի։

ՀԱՐՍԱՆԻԹ. — Թանիքրոմոս կը ծանուցանէ թէ Պէչիկթաշի մէջ հարսանիքը սատկապէս ճարակելուն՝ տեղւոյն յունական վարժարանները 22 օր փակ պիտի մնան։

ՍՈՒՏ ՎԿԱՆԵՐ.—Վիզանիս կ'ըսէ թէ կարգ մը անխիղճներ՝ յունական Պատրիարքարանի առջեւ տեսնուած դատերու միջոցին սուտ վկայութիւն կուտան՝ որով դատավարող կողմերուն իրաւունքները պէտք եղածին պէս չեն ճշդուիր։ Վիզանդիս կ'առաջարկէ որ այդ կարգի անձանց վկայութիւնները առ ոչինչ համարուին։

ՅԻԼԻԳԷԻ պուլկար մետրապոլիտը պաշտօնանկ ըլլալով, իրեն յաջորդ նշանակուեր է Բոսովայի պուլկար մետրապոլիտ Տ. Թէոտոսիոս։

ՇՈՒԷՅԱԿԱՆ Ֆրէժա եւ ամերիկեան Տիքս մարտանաւերը, որոնք ժամանակէ մը ի վեր Իզմիրի առջեւ կը գտնուէին, անցեալ Բշ. օր Իզմիրէ մեկներ են։

ԿԱՄՈՒՐՋԻ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ.— Զէյթուն գաւառակին եւ տեղւոյն զօրանոցին մէջեւ գտնուած քարաչէն կամուրջը փլած ըլլալուն տեղւոյն ժողովրդեան կողմէ հանգանակուած հինգ հազար ղրուշով նոյն կամուրջը այս անգամ հաստատուն կերպով վերաշինուեցաւ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆէրտինանտ իշխանը Ռումանիոյ կարոլ թագաւորին այցելութեան պիտի երթայ։ Ռումանիոյ մէջ այժմէն իսկ սկսած են իշխանին ընդունելութեան համար պատրաստութիւններ տեսնել։

—Սոֆիայէ կ'իմացնեն թէ Իշխանը երեք օրէ ի վեր անհանգիստ է։

Կ. ՊՈԼՍԷ եւ Բիրէէ առանց անցագրի Իզմիր գացող ութ գրպանախոյզներ ու գողեր՝ տեղւոյն ոստիկանութեան կողմէ ձերբակալուեր են։

ԱՐՄՏԵԱՑ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ.—Պոլսոյ հրապարակին վրայ քանի մը օրէ ի վեր արմտեաց ունեցած առջի դիմը անիծոխ մնացած է։ Նախընթաց օր այդ գնով քիչ մը գործ եղաւ։ Զոր ցորենի օխան՝ ըստ տեսակի՝ կ'արժէ 30-33 փր.։ Ընտիր տեսակ եւ մաղուած ցորենի մեծ խնդրանք կայ։ Թէեւ ստորին տեսակ ցորեններու գիները վաճառողներու կողմէ զեղչուած են, սակայն դարձեալ խնդրանք չկայ անոնց համար։ Անատոլուի ցորենի վաճառականք, հակառակ իրենց եղած յանձնարարութեանց, դարձեալ կը շարունակեն իրենց ցորենները Պոլիս ղրկել առանց նախապէս մաղելու, ինչ որ իրենց շահուն կը վնասէ սակայն։ Նախորդ օրուընէ մինչեւ երէկ Անատոլուէ Պոլիս բերուեցաւ 48 վագոն ցորեն, այսինքն 24 հազար քիլէ, իսկ Ռումէլիէ երեք վագոն այսինքն 1500 քիլէ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Ի պատիւ Աթէնքի Օսմ. դեսպան Ռիֆաթ պէյի, անցեալ Բշ. օր արքայական պալատին մէջ հացկերոյթ մը տուեր է, ուսկից վերջ Ռիֆաթ պէյ ներկայացեր է Հելլենաց թագաւորին։ Հայկերոյթին ներկայ կը գտնուէին Պելժիոյ գործակատարը, Աթէնքի Օսմանեան ընդհ. հիւպատոսը եւ Օսմ. դեսպանատան պաշտօնէութիւնը։

—Ինչպէս արդէն ծանուցած էինք, Թուրքիահելլէն առեւտրական պայմանագրին բանակցութիւնք երէկուընէ սկսան երկու կողմանց պատուիրակներուն միջեւ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ելմտական նախարարը բոլոր պուլկարական մաքսատանց չրջաբերական մը ուղղելով հրամայած է որ Օսմ. ապրանքներէն քաղաքային տուրք չառնուի։

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՍ ռուս հնագիտական կաճառին անօրէն Պ. Ուսբանովի նախորդ օր այցելեց Յունաց Պատրիարքին։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Այս առտուան «Մանզումէ» կը հրատարակէ Ս. Պատրիարք հօր մէկ պաշտօնագիրը որով Մայր-եկեղեցւոյ Դպրաց դասուն կը հաղորդուի այն եզրակացութիւնները որոնց Տնտեսական խորհուրդը եւ կրօնական ժողովը հասած էին, Դպրաց դասուն նկատմամբ, եւ որոնց օրը օրին արձագանգ եղած ըլլալով, վերստին կրկնելու պէտք չենք տեսներ։ Միայն նշանակելի կէտը այն է որ այդ պաշտօնագրին կցուած էր Դպրաց դասու Տնօրէն խորհուրդի Ատենապետին ստորագրութիւնը կրող բացատրութիւն մը որ լրագրական եւ մասնաւորապէս «Մաղիկ»ի հրատարակութեանց հերքում մը ըլլալ կը թուի։ Պ. Ատենապետը իր իսկական ստորագրութեամբը կը հաստատէ հաւիւներու անկանոնութիւնը ինչ որ մնտեսական խորհուրդին մէջ արդէն երեւան ելած էր։ Նոյնպէս տարօրինակ հակասութեան մը մէջ է այն բացատրութիւնը որով հարսանեկան նուիրատուութեան արդարացումը ձեռք բերել կը կարծէ։ Այդ տեսակ նուէր մը Դպրաց դասին Մնտուկէն պէտք չէ՛ որ տրուեր, եւ տրուելու պարագային ալ, Դպրաց դասին բոլոր անդամներուն հաւանութեամբը պէտք է ըլլար։ Պէտք չէ մոռնալ մանաւանդ սա պարագան թէ իրենց կանոնագիրը եւ այն Պէրաթը որոնք դպրաց դասուն գոյութիւնը կը վաւերացնեն, բացորոշապէս կը տրամադրեն անկեալ եւ կաթօտ դպիրներու յատկացնել հասոյթներու $^1/_3$ը եւ ոչ թէ բարեկեցիկ դպիրներուն։ Մինչդեռ ընդհակառակը Դումգաբուչիք, որ իրաւամբ լաւ գիտեն Օննիկ էֆ. Խորթումճեանի չանսիրութիւնը եւ խնամքը Դպրաց դասուն նկատմամբ (ինչպէս կ'ըսէ Ատենապետը), տեսան թէ իր հիւանդութեան օրերուն մէջ առանց խնամքի չարաչար կերպով տառապեցաւ եւ գպրաց դասը որ եւ է օգնութիւն չըրաւ, այլ միայն յուղարկաւորութեան մը ծախքը հոգայ... 113 ղրշ.ով։ Դէշ չէ, այնպէս չէ։

Գալով Տնօրէն Խորհրդոյ պաշտօնավարութեան, Կրօն. Ժողովին անոր վերակազմութեան պէտքին նկատմամբ բրած դիտողութիւնը եթէ իրաւացի է—ինչպէս կ'ըսէ — եւ «որոյ ընդ փոյթ գործադրութեան ամէնէն աւելի փափաքող» եթէ է, եւ եթէ իր պաշտօնավարութիւնը՝ «տարիներու ձրի յոգնութիւն» մը կ'ենթադրէ, ինչո՞ւ այդքան անբմբռնելի կերպով փակած էր իր պաշտօնին եւ փոխանակ երեք տարիներու՝ տաս տարիէ ի վեր կը պաշտօնավարէր։ Միայն այս պարագան արդեօք բաւական չէ՞ անկանոնութեան մը հոտը առնելու համար։

×

Դավրէժի երկու Հայուցեաց բարեգործական ընկերութիւնները միացեր են Պարսից Վեհ. Շահին արտօնութեամբ։ Ս. Հայրապետը այս առթիւ օրհնութեան կոնդակ մը ղրկած է յիշեալ բարեգործական ընկերութեանց։

×

Գրած էինք ասկէ առաջ թէ Եւրոպայի Հայոց առաջնորդ Իւթիւճեան Գէորգ եպիսկոպոսի նախաձեռնութեամբ, Մարսիլիոյ ազգայինները իրենց միջեւ հանգանակութիւն մը կը կատարեն ի նպաստ Կարնոյ երկրաշարժին արկածեալներուն։ Այդ կերպով, մինչեւ հիմայ հաւաքուեր է 1000 ֆրանքի մօտ գումար մը։

×

Էնկիւրիի առաջնորդ ընտրուեր է Եղիշէ Ծ. Վ. Գալֆայեան։

×

Առջի օր կարգ մը տեղեկութիւններ հրատարակեցինք Խարբերդի Պատրիարքական Փոխանորդ Եղնիկ վարդապետ Գալփաքճեանի նկատմամբ, առանց մանրամասնութեանց մէջ մտնելու եւ յիշատակելու կարգ մը իրողութիւններ՝ որոնք ամէն կերպով համոզիչ են ինքնին։ Մենք որոշած էինք գոնէ առ այժմ մեղի վերապահել այդ իրողութիւնները, բայց երէկուան «Սուրհանդակ» անբմբռնելի ու բոլորովին խախուտ պաշտպանութիւն մը ընել փորձած ըլլալով Գալփաքճեան վարդապետի նկատմամբ, այսօր ինքզինքնիս պարտաւորուած կը զգանք մաս մը բան հրատարակութեան յանձնելու։

Բայց ատկէ առաջ, ըսենք միանգամ ընդ միշտ թէ Խարբերդի նախորդ առաջնորդ Պետրոս վարդապետի ապիկարութիւնը բնաւ պատճառ մը չի կրնար ըլլալ ներկայացող առաջին եկեղեցականը գրկաբաց ընդունելու։ Մեր պաշտօնակցին գրածէն այնպէս կը հասկցուի որ առաջնորդի մը ապիկար ըլլալը առաւելութիւն մըն է անոր յաջորդին համար։ Այս տեսակ տրամաբանութիւն մը, ինչ մեղքերնիս պահենք, մենք չենք կրնար հասկնալ։ Ամէն մարդուն գործը իրեն։ Եթէ երբեք Պետրոս վարդապետ ապիկար էր, մեղքը իր ճիտը։ Եթէ երբեք Եղնիկ վարդապետ անկարող է, ատոր մեղքն ալ իր ճիտը։ Մենք ըսած ենք ու կը կրկնենք, թէ Եղնիկ վարդապետ, հակառակ իր կարողութեան ու յատկութիւններուն, չի կրնար գոհացնել Խարբերդի պէս զարգացած ու կարեւոր վիճակ մը։ Ըսած ենք ու կը կրկնենք նաեւ թէ այդ պատճառաւ չենք մեղադրեր զինքը։ Ինչ որ կրնայ տալ, այդ միայն կը սպասուի իր մէջ։ Եւ պէտք չունինք ընաւ կրկնելու թէ Գալփաքճեան վարդապետ չի կրնար պէտք եղած արդիւնքը տալ այդ պաշտօնին մէջ։ Թերահաւատներ թող սպասեն, ու պիտի տեսնեն թէ որչա՞փ իրաւունք ունինք մեր այս ըսածին մէջ։ Անոնք որ ամենասաստիկ կարգադրութիւն մը մատերնուն փաստելով եկեր են Գալփաքճեան վարդապետը գովելու, թող ըսեն թէ ո՛ւր է եկեղեցական մը եթէ ատ ալ չըներ, ի՞նչ պիտի ըներ իբր Պատրիարքական Փոխանորդ։

Անցնինք իրողութիւններու։ Ահաւասիկ ինչ որ կը գրեն մեզ, եւ ա՛յն տեսակ անձեր՝ որոնց խօսքին կշիռքը մեծ կարեւորութիւն ունի Խարբերդի համար.—

«Եղնիկ վարդապետ եկաւ չեկաւ իրեն առաջին գործ նկատեց անտեսական խորհուրդ անունով մարմնի մը կազմութիւնը, այսինքն մէկ քանի անձերու միացում մը, եւ աւելի ոչինչ։ Այդ մարդիկը, չաբաթը անգամ մը վարդապետին քով երթալով. կը խորհին միասին թէ Սիւրսիւրի քանի՞ քիլէ պիտի տայ պաղին, Խուլպեղ քանի՞ լիր բամբակ, Փէրէնք որչա՞փ դարի, եւայլն։ Պետրոս վարդապետէն ազատելէն ալ վերջ, ըսել է Խարբերդցիք նորէն ամէն բան ձգած, Եղնիկ վարդապետը կշտացնե՞լ պիտի մտածէին։ Թող փնտռեն մէ՛ մը թէ Սիւրսիւրցին կարողութիւն ունի՞ իրմէ պահանջուած պաղին տալու, թէ Խուլպեղցին կրնա՞յ տալ իրմէ ուզուած բամպակը, թէ Փէրէնկցին միջոց ունի՞ իրմէ առնուելիք դարին տալու։ Ու եթէ ճարճարակ ընելով կարենար տալ, ինչո՞ւ տար, քանի որ իր թեմական գործերը միշտ առջի պէս երեսի վրայ կը մնան, քանի որ միշտ իր գպրոցներուն չի հակուիր, ինչպէս առաջ, քանի որ կարօտեալներուն վրայ աչք մը չի նետուիր։

«Եղնիկ վարդապետը մենք այնչափ չենք մեղադրեր իր արծաթասիրութեան համար։ Թող աշխատի ուռեցնել իր քսակը, բայց գոնէ անկէ առաջ քիչ մըն ալ նայի մեր թեմին գործերուն, որոնք այնչափ անկարգ վիճակի մը մատնուած են Պետրոս վարդապետի պատճառաւ»։ —

Այսչափով կը գոհանանք այսօր։ Եթէ կան փափաքողներ, մենք պատրաստ ենք հրատարակութեան յանձնել տակաւին ուրիշ բաներ ալ։

×

Յովհաննէս Լազարեանցի մահուան հարիւրամեայ տարեդարձին մասնախումբը որոշեր է Պարսկաստանի մէջ բարձրագոյն վարժարան մը հիմնել հարիւրամեակին առթիւ։ Այս մասին գրուեր է Պարսկահայոց Առաջնորդին, որ տեղական մասնախումբ մը ընտրեր է իսկոյն։ Այդ մասնախումբը որոշեր է Դավրէժի երկու հայ թաղերը միացնող կեդրոնին մէջ հող մը գնել 3000 թումանով (750 ոսկի) եւ վարժարանին շինութիւնը սկսիլ յառաջիկայ գարնան։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ

ՀՌՈՄ, 3 Յունվ.—Իտալիոյ թագաւորը եւ թագուհին յառաջիկայ օգոստոսին Բեթերսպուրկ պիտի այցելեն։ Յաջորդ հոկտ.ին ալ Զարը եւ Զարուհին Հռոմ պիտի այցելեն։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բրեթորիայէ կը ծանուցանեն թէ Պոէրը Բալվինիայի մէջ անդրդիական զինուորական կարաւան մը դրաւեցին։

— Բարեյոյսէ կը ծանուցանեն թէ Գլամվիլիամի եւ Գառնավոնի մէջ ածիւքանտէրները ապստամբեցան։

—Պուէնոս-Այրէսէ կը ծանուցուի թէ Բրոդոզ՝ի մասին Բիլիի եւ Սրժանթինի միջեւ գտնուած դժուարութիւնները հարթուած են։ Երկու կառավարութիւնները համաձայնած են իրենց վէճը Անգլիոյ Էտուըրտ թագաւորին իրաւախոհութեան յանձնելու մասին։

ՄԱՏՐԻՏ.—Կը ծանուցուի թէ նախարարապետ Պ. Սակասթա մօտ օրէն սպանական Խորհրդարանը ի նիստ պիտի հրաւիրէ։

ՍՈՖԻԱ.—Նախարարական տագնապին վիճակը կայուն է։ Նախարարապետ Պ. Քարավէլոֆ կը պահանջէ Սոպրանիյէի լուծումը։

ՆԻԻ-ԵՕՐՔ — Տեղւոյս Վէնէզուէլական հիւպատոսը Գարագասէ հեռագիր մը ստացած է ամսոյս 12ին ուրկէ կը տեղեկացուի թէ Ֆէրնանտէզ յաղթուած իսկ Բիէդրօ գերի բռնուած է։ Ապստամբութիւնը զսպուեցաւ չնորհիւ նախագահ Քաստրոյի ջանքերուն։

ԵՕՀԱՆՆԷՍԲՈՒՐԳ.—Զօրավար Պոթա բոլոր Պոէր հրամանատարներուն ուղղած չրջաբերականով կը հրաւիրէ զանոնք որ կռիւը չարունակեն։ Պոթա իր նամակին մէջ կ'ըսէ թէ անգլ. խորհրդարանը յունվարի մէջ ի նիստ պիտի գումարուի, ուր կառավարութիւնը նոր վարկեր պիտի պահանջէ պատերազմին առթած ծախքերուն տոկալու համար։ Անգլ. ժողովուրդն ալ պիտի մերժէ այս առաջարկութիւնը, որով կառավարութիւնը պիտի հարկադրուի իր զօրքերը ետ քաշել Թրանսվալէ։

ԲԵՌԻՆ.—Արքունիքը Բաս-Թինկ-ֆու հասաւ։ Գշ. օր Բէքին պիտի մտնէ։

ՊՈՒԷՌԻՇ.—Մերակոյտը միաձայնութեամբ վաւերացուց Պուլկարիոյ հետ կնքուած առեւտրական առժամեայ համաձայնութեան մէկ տարի պայմանաժամաւ երկարաձգումը։ Երեսփ. ժողովը 1ի դէմ 81 ձայնով վաւերացուց Պուլկարիոյ հետ կնքուած ձկնորսութեան պայմանագիրը, որ արդէն վաւերացուած էր Մերակոյտին կողմէ։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, Յունվ.—Նիւֆաունտլէնտէն հասած լուրերու նայելով նոր կնճիռներէ կը վախցուի, որովհետեւ կղզիին բնակիչները զժգոհ են։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կը ծանուցուի թէ Պ. Զէմպրլէն յառաջիկայ յունվար 11ին կարեւոր ճառ մը պիտի խօսի Պիմինկհէմի մէջ։

ԲԱՐԻԶ.—Բեռերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ մօտերս երկաթուղի պիտի չինուի Բեթերսպուրկէն Թաշքէնտ։

ԱՇԽԱՐՀԻԿ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Եշ. 27/9 Յնվ.	Նուագահանդէս Տկն. Տ'Ալանքուր Բարիզցի Գլանաւոր դաշնակահարին	ԻՒՆԻՕՆ ՖՐԱՆՍԷԶ
Կր. 30/12 Յնվ.	Յերեկոյթ Պարահանդէս	ԻՒՆԻՕՆ ՖՐԱՆՍԷԶ
Եշ. 3/16 Յնվ.	Պարահանդէս Ալիանս Ֆրանսէզի	ԻՒՆԻՕՆ ՖՐԱՆՍԷԶ
Եշ. 10/23 Յնվ.	Պարահանդէս Ս. Ժորժ հիւանդանոցի	ԲԵՐԼԻՆ-ԲԱԼԱՍ
Շբ. 12/25 Յնվ.	Պարահանդէս «Ֆիլորբոխոս»ի	ԲԵՐԼԻՆ-ԲԱԼԱՍ
Եշ. 24/6 Փետ.	Պարահանդէս իտալական հիւանդանոցին	ԲԵՐԼԻՆ-ԲԱԼԱՍ
Շբ. 26/8 Փետ.	Պարահանդէս «Սիմբնիա»	ԹԱՏՐՈՆ ԲԷՔԻ-ՇԱՆ
Շբ. 2/15 Փետ.	Նուագահանդէս Երեկոյթ Պարսիկ հիւանդանոցին	ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Կարգացի՛ք Մ. Տեր-Դաւիթեանի 4ԷԴ երեսի ազդը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ, 21 Դեկտ.		
Օսմ.Բոն. Սէռի Դ. Օ.Ո.	27	25 1/2
Ամէնէն բարձր գին »	27	27 —
» վար գին »	27	08 1/2
Ապիվրէ »	—	— —
Բուլգէլի երկաթ. ֆր.	108	50 —
Ամէնէն բարձր գին »	108	62 1/2
» վար գին »	107	50 —
Թրանսվալ »	101	— —
Ամէնէն բարձր գին »	101	— —
—		
8 օրուան Բոնսոլիտ	30	— —
8 » Երկաթուղի	2	50 —
ԲԱՑՈՒՄ, 22 Դեկտ.		
Օսմ. Բոն.Սէռի Դ, Օ.Ո.	27	28 —
» ժամ 5ին «	27	29 —
Բուլ. երկաթուղի ֆր.	109	50 —
» » ժամ 5ին »	109	55 —
—		
Թասպագ Թիւրք Ռէժի	13	50 —
Սիկարէթ, Սէռի A	0	93 —
» » B	0	54 —
Պանգ տը Մէթէլին	8	30 —
Ադոսիոն տէ Թրամուէյ	5	65 —

Ժուխտանս		
Սօսիէթէ տ'Ասիւրանս	3	52 1/2
Գրէտի ժէնէրալ	0	10 —
Սօս. Օթ. տը ֆիլ է տէթ ֆ	1	40 —
Ագսիոն Գոմմէրսիալ	0	8 —
Թոպագօ Գոլդֆիլդ	0	2 —
Անթրբրիդ փէնէրալ	0	2 —
5% Հելլենիք 1888	198	— —
Պանգ Նասիոն. Յուն.	401	50 —
Լոբիւմ	51	— —
Թրանսվալ	101	— —
Պոլսոյ Քարափի Ընկ.	470	— —
Տէրթօզի ֆրի Ընկ.	249	— —
Թրամվէյլի Ընկ.	481	— —
Քրէտի Ֆոնսիէ Լիժիր.	264	50 —
Անատոլու Երկաթ.	9	95 —
—		
ՓՈԹԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոն 3 ամիս	109	1/2 —
» » » չէք	110	17 1/2
» » »	22	92 1/2
» » » չէք	22	78 3/4
Պէրլին անտակս չէք	18	45 —
Գուբրն Աւստրիական	21	65 —
—		

ԴՐԱՄՆ. ԸՆԹԱՑՔԸ		
Անգլ. Ոսկի	110	05 —
20 ֆրանգնոց	87	30 —
20 մարքնոց	107	15 —
Բել Իմբրբիալ	90	20 —
Ֆրիմից	51	08 —
Մէճիտիէ արծաթ	108	06 —
Մէճիտիէ քառորդ	106	35 —
Մէճիտիէ մանրուք	102	30 —
Պէշլիք	102	30 —
Մէթալիք	97	30 —
Բուպլի արծաթ	68	20 —
Շիլին	108	20 —
Ֆր. արծթ. ֆրնս.	87	10 —
» » բումնկն.	85	20 —
» » իտալկ.	77	— —
Ռէճինա	10	— —
Բուպլի թղթադրամ	8	58 59
Ֆլորին »	9	07 —
Մարք »	107	30 —
Տրախմի »	37	70 —
Անգլ. ոսկի »	110	— —
Ֆրանս. » »	87	30 —
Բումնկն. » »	86	20 —
Պուէլկ. » »	86	20 —
Իտալ. » »	83	20 —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

Բարիզ, 3 Յնվ.		
3% Ֆրանսկն.	100	42 —
3 1/2 % »	101	85 —
Օսմ. Բոնս. D	25	60 —
Բուլ. Երկ.	111	— —
Օսմ. Ռէժի	314	— —
Օսմ. Կայս. Պանգա	539	— —
Օսմ. Մաքս	523	— —
Օսմանիէ	463	— —
Բէրիօրիթէ Թիւրք	—	— —
Քրէտի Լիոնէ	—	— —
5% Իտալական	101	95 —
Սպանիական արտաքին	79	— —
Թէմիսկէթի փոխառութ.	420	— —
Սէլանիկ-Կ. Պոլսոյ երկ.	268	— —
Գասպագ երկթ.	355	— —
Թրանսվալ Բոնս.	103	— —
Ռուսական 1890	—	— —
Զէք Լոնտոնի վրայ	25	12 —

Լոնտոն, 3 Յնվ.		
Անգլ. Բոնս.	94	39 —
Օսմ. Ռանթ B	50	50 —
» C	27	25 —
» D	24	87 —
Օսմ. Պանգա	11	37 —
Իժիբսիէն Իւնիֆիէ	106	62 —
Տօմինիալ	103	50 —
Այսընի երկաթուղի	13	50 —
Գասսպա »	82	— —
5% Իտալական	—	— —
5% Հելլենական 1884	38	50 —
Ռանթի »	30	50 —
Մոնոբոլ »	41	50 —
Ռուսական 1890	—	— —
Պուլկար 1888 6%	82	- —
Թրանսվալ Բոնս.	04	03 —
Փոխառութ. Բարիզի վրայ	25	35 —
—		

Վիեննա, 3 Յնվ.		
Բուլ. երկթ.	100	10 —
Օսմ. Ռէժի	287	— —
Փոխն. Լոնտոնի վրայ	239	20 —
—		
Գրիսկոյ, 3 Յնվ.		
Ռանթ Օսմ. Սէռի D	25	— —
Բուլ. երկաթուղի	107	75 —
—		
Գերլին, 3 Յնվ.		
Բուլ. երկաթուղի	105	70 —
Բուպլի (100ը)	216	25 —
Փոխ. Լոնտոնի վրայ	20	24 1/2
—		

Սարքանձեան վանառատանը անմրցելի է

Երբեք կեղծ ապրանք չի ծախեր

ՄԻԱԿ
ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
ԳՈՑՆԶԳՈՑՆ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿԵՐՈՒ
ԱՐԱՄ ՍՕՂԱՆՃԵԱՆ

Պոլիս, Մանմանատ

Բալա, բիւ. 121

Ամենաշքեղ բոլորովին անվնաս բաղադրութեամբ, Եւրոպական մազի ջուրեր, եւն. եւն:

Յատկապէս Արամ Սօղանճեան վանառատան համար պատրաստուած հոտեղէններ, օճառներ:

Մասնաւոր բաղադրութեամբ շինուած Օ ՏԸ ԲՈԼՈՆՆԵՐ, ԵՒՆ.

Մազի արմատներուն յաջ տալու դեղեր, եւն. եւն.

Աշխարհի ամէն կողմէն եկած նամակով յանձնարարութիւնները կը կատարուին անմիջապէս եւ փութով:

ԱՐԱՄ ՍՕՂԱՆՃԵԱՆ

վանառատունը ունի գործակալութիւններ, Իզմիրի, Սելանիկի, Սամսունի, Շամ Հալէպի, Պէրութի, Պաղտատի, Եգիպտոսի, Թրիպոլիսի, Պաքուի մէջ:

2—35-52

ԵԹԷ ԿԸ ՓԱՓԱՔԻՔ

Առանց վնասի զոհարեղէններ գնել եւ ծախել, դիմեցէք Կ. Պոլիս Ոսկերիչներու շուկան 13 բիւ.

ԱԼԻՔՍԱՆ ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆԻ

ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՐԾԱԹԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Որ եւրոպական ճաշակով պատրաստ ապրանքներ ունի եւ յանձնարարութիւններն ալ կը կատարէ լաւագոյն կերպով եւ ճշգրտութեամբ։ Իր ժամանակի գիները անմրցելի են եւ ոսկին ու զոհարները առաջին տեսակի։

Անգուգական առիթ մը

Յաճախորդներ իրենց գնած ապրանքներուն վրայ 10 % զեղչ ընելով, կրնան եւ տալ, փոխարէնը դրամ սառնալով։

ՍԻՄՈՆ ԹԷԼԵԱՆ

Դերձակ, չափաս վրայ ամեն տեսակ արանց զգեստներու

Կ. Պոլիս, Հաճօրտլօ խանի վերի յարկը, թիւ. 29-30

Ունի ձմեռուան Բոսֆիւմներու եւ Բալթոներու մեծ հաւաքածոյ։ Ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ անմիջապէս պատրաստութիւն ԲՕՍԹԻՒՄՆԵՐՈՒ, ԲԱԼԹՕՆԵՐՈՒ, ԲՐՏԷՆԿՈԹՆԵՐՈՒ, ԵՒՆ., ԵՒՆ. ԵՒՆ.։

Վճարման մատչելի պայմաններ եւ գիներ 29—30

Ամէն գործի յաջողութեան գլխաւոր պայմանն է

ՃՇԳԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Ճշդապահութեամբ կատարուած գործ մը յաջող գործ մըն է

ՍԱԳԱԵԱՆ ՏՈՒՐԱՆԻ

Գլխաւոր սկզբունքն է Ճշդապահութիւնը

ՇԱՊԻԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷ

ՇԱՊԻԿ

Մ. ՏԷՐ-ԴԱՒԻԹԵԱՆ

Աբդուլզարդի Մեծ Վանառատուն եւ Շապիկի Գործարան

Գալաթիա, Վոյվոտա փողոց, Թիւ 84

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Պատրաստուելիք ամեն տեսակ ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ԱՄԵՆԱԽՆԱՄԵԱԼ, ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՐՍԱՆԻՆ ԱՌՈՒՏԻ ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԵԼԻ ՃԵՐՄԱՆԵՂԷՆՆԵՐՈՒՆ.

ԿՎԵՆՁ

ԿՎԵՆՁ

4—38-100

ՏՈՔԹԷՈՐ Յ. ՈՍԿԵԱՆ

Այս անգամ փոխադրուած է ի Բանկալթի, Պէօյիւք-Տէրէ ճատէսի թիւ. 81 տունը, ուր ամէն օր կը գտնուի ամէն տեսակ ներքին եւ արտաքին եւ մանաւորապէս ոսկւոյ եւ ջրային հիւանդութիւններու։

Զորեքշաբթի օրերը, կէս օրէն յետոյ, աղքատաց համար ձրի։ Ամէն առաւօտ եւ երեկոյ կը գտնուի նաեւ Բերա, Ծաննի դեղարանը։ 7—20

Օ ԹԱԼՕՆ Տ'ՕՐ

ԲԱՐԻՁԵԱՆ ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԳԱՐԼՕ ԱՀՆԱՄԵԱՆ

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐ

Վերջին Նորամեուրիւն

Պատրաստ եւ չափաս վրայ

Արանց եւ կանանց համար

Նաեւ կաղերու համար պատրաստուած

Կալաթիա, Վոյվոտա փողոց,

Թիւ 103

ՏՈՔ. ՀԱՅՕՆԵԱՆ

Մասնագետ ծննդական գործարաններու հիւանդութեանց

Յիշեալ բժիշկը բացի կիրակէ, ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի մինչեւ կէս օր, Բերա. Բանկալթի, Թայ փողոց, թիւ 6 տան մէջ եւ կէս օրէն վերջը մինչեւ 11, Գալաթիա, Վոյվոտա պատհականոցին դիմացը, Իզմիրլի Օղլու խան թիւ 15։ Կը բժշկէ ծննդական գործարաններու ամէն կարգի հիւանդութիւններ, ամէնէն սաստիկ միզանցքարբոցքումները եւն. Նոր մեթոտներով եւ առանց ամենափոքր ցաւ զգացնելու, թէ՛ արանց եւ թէ՛ կանանց միզամանի եւ միզանցքային խողովակներու հիւանդութիւնները կը դարմանէ մէկ քանի օրէն։ Բիչ ժամանակէն կը դարմանէ դաղջ. հիւանդութիւններ։ 44—100

ՎԵՐՋԻՆ ԴԻՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԴԻՆ

ՁԷՅԼԱՆ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱԳՈՒՍՏԻ

Վայելուչ, աժան, դիմացկուն

10 % ԶԵՂՉ

Սուլթան Համամի հրապարակին վրայ Փինբօ խանին դուրսը բիւ 2

ՏՐՔ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄԱՆԱԼՈՅԹ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

Կանանի գարեջրատան վրայի յարկը (ծիրդ Զրպուրճեանց դէմ)

Ամենասաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լցնեն. ցաւով դիմել եւ լուծուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորը, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, բան տարիքի, ծամելութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Թմրեցուցիչ դեղերու եւ ամենակատարելագործեալ ազդանշերու միջոցաւ, առանց ցաւի առանձնահատնութիւն։

Զմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Ց. Գ. Վերջ մը տալու համար Յաճախորդաց գանգատներուն, հրապարակաւ կ'ազդարարենք թէ ՄԵՆՔ Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ։ 3—29-100

ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

ՀԻՄՆԵՑԱԼ 1805

Մանկավարժական դասագրքերու կեդրոն

ԳՐԱՎԱՃԱՌ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ

ՀԵՂԻՆԱԿ

Կ. Պոլիս, Մերճան փողոց, Թիւ. 57

ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ԶԱՓԱՒՈՐ

ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ

ՄԹԵՐԱՆՈՑԸ ԴԻՄԵՑԷ

Զալաթիա, Թիւնէլի դիմաց, 25

ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակ ոսկեղօծ եւ զարդարուն սիներ, ամերիկ. եւ ֆրանս. պատի թուղթեր. վարագոյրի թիւլեր, եւն.։

46—60

Grand Concert du Café de Commerce

Բերա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սերայի դիմաց, բիւ. 266.

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԶԱՆԱԶԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐ

Ա. ԷՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՄՆԱՑՈՒՆ ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ 12 ԱՆՁԵՐՈՎ

Գեղավարժ առազնդրդութեամբ

ՊԱՐՈՆ ԹԷՕՏՈՐ ՎՈՒԹԱԲԻԱՅԻ

2—23-100

Արտօնատէր Ա. ՍԱԳԱԵԱՆ

Տպագրութիւն Սագաեան Տպարան։

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (38)

ՇԱՌԼ ՄԷՌՈՒՎԷԼ

ՈՍԿԻԻ ՏԵՆԴԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԱԳ ՖՈՒԺԸՐԷԻ ՈՃԻՐԸ

Ը.

ԵՐԵՍ ԵՐԵՍԻ

—Գիտե՛մ... Պիտի հարցնէք հիմա ինծի թէ ինչո՞ւ չհետեւեցայ ասպարէզին ուր կը մղուէին դա, — առանց սակայն ինծի հարցնելու։ Այդ ասպարէզին մէջ իրա՛ւ պիտի գտնէի աշխարհամերժ կեանքի մը անդորրութիւնը ու հանդիստը, զուրկ անոր վայելքներէն, անոր հաճոյքներէն բայց զուրկ նաեւ անոր կռիւներէն, անվստահութիւններէն։ Այդ կեանքը չու գեցի ես։ այդ կեանքը չե՛մ ուզեր։ եթէ կղերականութեան մէջ մտնէի, պիտի ուզէի չնորհքով կղեր մը ըլլալ, բան մը՝ որուն համար բաւական քաջ չեմ զգար ինքզինքս... Ո՛չ կեղծաւոր եմ ես՝ ո՛չ ծածկուած։ Չեմ ուզեր այդ կենցաղավարութիւնը՝ որ մահուան մէկ պատկերն է ինծի համար։ Աւելի կը սիրեմ վայրենի խրճիթի մը մէջ ապրիլ քան եպիսկոպոսի մը պալատը՝ ուր պիտի դատապարտուէի ապրիլ մենակ, իբր բանտարկեալը պարտականութեան մը զոր կ'անարդեմ։ Թէ ինչպէ՞ս այս ըմբոստ գաղափարները ծնան իմ մէջս պիտի ըսեմ ձեզի։

Բայլ մը առաւ դէպ ի առաջ ու մօտեցաւ Օր. տ'Արվիլի՝ որ աւելի ժամուեցաւ, առանց սակայն շարժում մը ընելու։

Ժաղ ղողդոջուն ձայնով մը շարունակեց.

—Տղա՛ ու վայրենի, աշխարհի մէջ ոչինչ կը ճանչնայի բացի այն տխուր քաղաքէն ուր առի դատարակութիւնս եւ Սէն-Ժան-ու-Տէղէռէն՝ ուր կուգայի յաճախ արձակուրդներս անցընելու։ Այդ ճամբորդութեանց ատեն էր որ ամէն անգամ կը տեսնէի երիտասարդ աղջիկ մը գրեթէ ինծի տարեկից եւ իր նմաններէն այնքան տարբեր, որ արտասովոր բան մը, միւսներէն բարձր եւ ուրիշ արիւնով մը լցուած կ'երեւար ինծի։ Գիտէի թէ աղջիկը ո՛չ մէկ յարաբերութիւն կրնար ունենալ ինծի հետ իմ եւ անոր միջեւ զոյութիւն ունեցող հեռաւորութիւնը լեցնելու համար հրաշքի մը պէտք կար, եւ հրաշքները այնքան հազուագիւտ են հիմա։ Չէի յուսար։ Եւ սակայն այդ աղջկան դիմագծերը տոգորուեցան մտքիս մէջ անդիմադրելի, եթէ կրնամ գործածել այդ բառը, միակն է վան դի ան որ կը պատչաճի իմ վիճակիս, իր պատկերը ամէնուրեք կը հալածէր զիս, հակառակ այն ջանքերուն զոր կ'ընէր ինքզինքս պաշտպանելու համար։ Այո՛, անհանգիստ էր։ Այդ աղջիկն, ալ ղո՛ւք կիլ։

—Պարո՛ն։

—Ա՜հ, թողէք որ խօսիմ, քանի որ ձեր ներկայութեան կը գտնուիմ։ Ինչ կարեւորութիւն ունի ձեզի համար։ Վայրկեանէ մը պիտի մեկնիմ այս տունէն այլեւս անգամ մըն ալ չմտնելու համար։ Պիտի մեկնիմ, վնասուած ձեզմէ, հալածուած ձեր արդար արհամարհանքէն եւ անչուշտ անգամ մըն ալ զիրար պիտի չտեսնենք մեր ամբողջ կեանքին մէջ... Մեր ճամբաները միւսնոյնը չեն։ Իմս՝ թշուառութեան ուղին է եւ պիտի առաջնորդէ զիս այն հոսանքին մէջ ուր կ'երթան նետուիլ բոլոր դժբաղդները. ձերը ընդհակառակը՝ ճոխութեան ճամբան է, ծաղկեալ ու գիւրաքնաց ճամբան՝ ուր՝ ուրիշներու դժբաղդութեան տեսքը հաստատութիւն մը պիտի ըլլայ միայն ձեր կեանքին հետ եւ պիտի դայ աւելցնել անոր փայլուն առաւելութիւնները։ Ինչ որ ալ ըլլայ, դո՛ւք էք որ տաելի դարձուցիք ինծի ասպարէզը որուն մէջ կը մտնէի, դո՛ւք էք որ խռովեցիք հոգիս, գիշերներս անքուն տանջանքի ժամերու փոխեցիք, եւ նշմարել տուիք, ինծի անծանօթ, տարբեր վայելքներու հորիզոններ, դո՛ւք էք որ, վերջապէս, բերիք զիս այս վիճակիս, ընելով զիս անկարող փառասէր մը, հարստութեանց ծարաւի, անօթի՝ մեծութեանց, զորս չեմ կրնար ունենալ, վասն զի, կ'ուզէի ձեզի՛ մօտենալ, եւ ոսկի՛ն միայն կրնար այդ հրաշքը գործել։ Փո՛ւճ երազներ, զո՛ւր փափաք։ Գլուխս լեցուած էր սին յոյսերով ու խռովուած։ Ամէն անգամ որ դառնայի երկիրս, աւելի գեղեցիկ, աւելի քաչո՛ղ կը գտնէի զձեզ, եւ հետեւաբար ինքզինքս ալ աւելի պզտիկ, աւելի ճզմուած կը զգայի, անողոք եւ անմիտ կիրքի մը բեռան տակ։ Եթէ՝ եմ եղեր... Այո՛ կրնաք ըսել, ըսէ՛ք եւ պիտի չփորձեմ ընաժխտել։ բայց ինչ է արդէն անկարելի սէր մը, որպէս է իմս, եթէ ոչ սկիզբը բոլոր խենթութեանց...

Ժաղ Ֆուժըրէ աւելցուց խուլ ու կատաղի ձայնով մը.

— . . . եւ նոյն իսկ ամէնէն ահռելիներուն։

Ցետոյ շարունակեց.

—Քանի որ եկած եմ հոս ամբողջական խոստովանութիւն մը ընելու, կ'ուզեմ որ անկեղծ ըլլայ ան որքան որ կարելի է, նոյն իսկ եթէ այդպէսով ձեր յաւիտենական ատելութիւնը գրգռեմ իմ վրա։ Այո՛, սկսած էի արդէն մտածել ոճիրի մը վրայ, ըսել ինքզինքիս թէ յաջեցնելու համար այդ կիրքը ո՛չ մէկ բանէ պիտի ետ կենայի, նոյն իսկ ոճիրէ մը, եթէ պէտք ըլլար։ Ի՞նչ կ'ուզէք։ Զըսի՞ թէ ստոր ու վայրագ խելագարութեան մը մէջ ինկած էի ա՛լ։ Կ'ուզէի որ կապ մը ըլլար մեր երկուքին մէջ, ո՛ եւ է կապ մը, ո՛ եւ է միջոցով ձեռք ձգուած։ Եւ այդ իրագործելու համար թիարան ու կախաղան աչքս առած էի արդէն։ Խիղճս նոյն իսկ չէր կռուէր ա՛լ փափաքներուս դէմ։ Ինքզինքիս հետ մէկ բանի վրայ միայն կը վիճէի, այն ալ այդ փափաքներս յագեցնելու լաւագոյն միջոցը գտնելուն վրայ էր։ Բայց ինչպէ՞ս

(Շարունակելի)